

שתי הלחם בחג השבועות כנגד שתי הלחם - קמח וסולת שהכינו אברהם ושרה למלאכים!

אך עדיין מוטלת עלינו חובת הביאור, מהו הענין שצונו הקב"ה להביא דוקא שתי הלחם ולא הספיק לחם אחד, ואיך זה מתקשר לחג השבועות זמן מתן תורתנו. והיה אפשר לפרש הכוונה בזה על פי המדרש תנחומא הנ"ל, שהקב"ה כפה על ישראל את ההר כגיגית כדי שיקבלו תורה שבעל פה.

והנה מבואר בזוהר הקדוש (חלק א רס.) כי שתי הלחם הם כנגד תורה שבכתב ותורה שבעל פה: "אורייתא דאקרי לחם דכתיב לנו לחמו בלחמי, ואנן מקרבין ביומא דחמישין דאטייהיב ביה אורייתא, שתי הלחם תורה שבכתב ותורה שבעל פה". ולפי האמור הרי זה מתקשר לקבלת ישראל שני חלקי התורה. אולם כדרכה של תורה עוד לאלוק מילין לבאר ענין זה ביתר הרחבה.

שרה אמרה קמח אברהם אמר סולת

פתח דברינו יאיר לבאר את החוט המשולש בחדא מחתא, על פי מה שמצינו רעיון נשגב במשנתו הטהורה של רבינו ה"חתם סופר" ב"דרשות חתם סופר" (חלק ב דף תג טור א ד"ה פיה), אשר דיבר בקדשו לבאר מה שכתוב בפרשת וירא מה שאמר אברהם אבינו לשרה אמנו להכין לחם לשלושת המלאכים ששלחם הקב"ה להתארח אצלו (בראשית יח ו): "וימחר אברהם האלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סולת לושי ועשי עוגות".

שנינו על כך בגמרא (ב"מ פז.): "כתיב קמח וכתוב סולת, אמר רבי יצחק, מכאן שהאשה צרה עיניה באורחים יותר מן האיש". ופירש רש"י: "היא אמרה קמח והוא סולת". כלומר שרה אמרה לתת לאורחים "קמח" שאינו מבורר ונקי כל כך, ואילו אברהם אמר לתת להם "סולת" שהוא מנופה ומבורר, ומזה מוכח כי אשה עיניה צרה באורחים, שהרי שרה לא רצתה להכין סולת כי אם קמח.

ומבאר ה"חתם סופר" בדרך עבודה את הוויכוח שהיה בין אברהם לשרה, אם לתת לאורחים לחם אפוי מקמח כשיטת שרה או לחם אפוי מסולת כשיטת אברהם, על פי מה

"ומשה עלה אל האלקים, הדא הוא דכתיב (תהלים סח יט) עלית למרום שבית שבי... באותה שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, עשה בו הקב"ה קלסטירין של פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם הקב"ה, אי אתם מתביישין הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו".

וצריך ביאור: א) איך עלה בדעת המלאכים לפגוע במשה, האם לא ידעו שמשה עלה למרום רק משום שכך צוה הקב"ה, ומי הוא זה אשר יעז לפגוע בשליחו הנאמן של מלך מלכי המלכים הקב"ה. ב) מה שאמר הקב"ה למלאכים: "אי אתם מתביישין הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו", וכי משום שאכלו אצלו הם חייבים לוותר על תשוקתם הגדולה לקבל את התורה.

"שתי הלחם"

תורה שבכתב ושבועל פה

והנה הגענו לחוט השלישי מה שנצטוו ישראל להביא בחג השבועות מנחה חדשה משתי הלחם, ומקור הדבר בתורה (ויקרא כג טו):

"וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה, עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה', ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שתיים שני עשרונים סולת תהיינה חמץ תאפינה בכורים לה".

עד כמה חשוב הוא ענין הבאת שתי הלחם בחג השבועות, יש ללמוד ממה שכתב הרמ"א (או"ח סימן תצד ס"ג) כי מנהגנו לאכול מאכלי חלב בחג השבועות הוא זכר לשתי הלחם:

"ונוהגין בכל מקום לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות. ונראה לי הטעם שהוא כמו השני תבשילין שלוקחים בליל פסח, זכר לפסח וזכר לחגיגה, כן אוכלים מאכל חלב ואחר כך מאכל בשר, וצריכים להביא עמהם ב' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לב' הלחם שהיו מקריבין ביום הבכורים".

לקראת חג השבועות הבא עלינו לטובה "זמן מתן תורתנו", דבר בעתו מה טוב להתבונן בחוט המשולש - שלשה עיניים שמצינו במתן תורה וחג השבועות, החוט הראשון הוא מה שכפה הקב"ה על ישראל את ההר כגיגית כדי שיקבלו את התורה, כמו ששנינו בגמרא (שבת פח.) על הפסוק שנאמר במתן תורה (שמות יט יז): "ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רבי אבדימי בר חמא בר חסא, מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם, אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם".

והקשו התוספות (שם ד"ה כפה) מדוע היה צורך לכפות את ההר על ישראל שיקבלו את התורה, הלא כבר קבלו את התורה מרצונם הטוב כשהקדימו נעשה לנשמע. וכבר העירו המפרשים שמצינו תירוץ על כך במדרש תנחומא (פרשת נח סימן ג) שהכפיה היתה על תורה שבעל פה:

"ואם תאמר על התורה שבכתב כפה עליהם את ההר, והלא משעה שאמר להן מקבלין אתם את התורה ענו כולם ואמרו נעשה ונשמע, מפני שאין בה יגיעה וצער והיא מעט, אלא אמר להן על התורה שבעל פה, שיש בה דקדוקי מצות קלות וחמורות, והיא עזה כמות וקשה כשאלו קנאתה, לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקב"ה בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו... שכל מי שאוהב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה שבעל פה, לפי שיש בה צער גדול ונדוד שינה".

אמנם עדיין מוטלת עלינו חובת הביאור, מה ראה הקב"ה על ככה לכפות על ישראל לקבל תורה שבעל פה דוקא בדרך של כפיית ההר כגיגית, שהרי הרבה דרכים למקום לכפות על ישראל לקבל את התורה, ובהכרח שגם פעולת כפיית ההר כגיגית יש בה איזה רמז נשגב על הצורך לקבל תורה שבעל פה, וצריך להבין הענין בזה.

החוט השני הוא מאמר חכמינו ז"ל במדרש (שמו"ר כח א) על הכתוב הנאמר במתן תורה (שמות יט ג):

מדרש תנחומא: הקב"ה כפה על ישראל את ההר כגיגית, על תורה שבעל פה שלא הסכימו לקבל ברצון

ישראל לא הסכימו לקבל תורה שבעל פה,
שצריך בה עמל ויגיעה בסברת אנושיות עד שיגיעו לחקר האמת

חתם סופר: אברהם אמר שצריך ללמד את האורחים תורה
שהיא בבחינת "סולת" שהן הלכות ברורות

שרה אמרה שצריך ללמדם תורה בבחינת "קמח" שאינו מבורר,
כדי שיעמלו בתורה לברר את ההלכה לאמיתה

הנה כי כן זהו שאמר לה אברהם אחרי שנתווכחו והכריעו לעשות כדברי שניהם: "מהרי שלש סאים קמח סולת", קמח בבחינת פלפולא דאורייתא וסולת בבחינת ליבון ההלכות. ויש להוסיף בזה פרפרת נאה כי קמ"ח סל"ת [כפי שכתוב בתורה סלת חסר בגימטריא אברה"ם יצח"ק יעק"ב, לרמז כי כל שלשת האבות הסכימו לדרך זו להנחילה לבניהם עד עולם.

יומתק לפרש בזה מאמר המשנה (אבות פ"ג מ"ז): "אם אין קמח אין תורה". רמזו לנו בכך כי אם לא יעמול אדם בתורה בבחינת "קמח", להתעמק בתוך הסוגיה כדי לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, אלא יקבל את כל ההלכות מוכן ומזומן בבחינת "סולת" בלי עמל ויגיעה, כי אז "אין תורה" לא יוכל לזכות בתורה, כמבואר בגמרא (ברכות סג:): "מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה".

אי אפשר להשיג דברי תורה רק אחרי שנכשל בהם

בדרך זו נמשיך לבאר מה שהבאנו בשם ה"חתם סופר" בלשון קדשו: "אמנם מצד אחד נראה יותר טובה במה שרצה ה', שלא ימסר להם הפלפול רק הלכה ברורה כמות שהיא, כדי שלא יתערב בה שקר ח"ו על ידי סברת אנושית". ויש לתמוה שהרי בסופו של דבר הכריע משה והסכים הקב"ה עמו, למסור לישראל את כח הפלפול שבתורה, כדי שהם יעמלו בתורה בבחינת "קמח", עד שיבררו את ההלכה לאמיתה של תורה בבחינת "סולת", הנה כי כן צריך ביאור איך פותרים את החשש הגדול: "שלא יתערב בה שקר ח"ו על ידי סברת אנושית".

שיותר טוב לתת לישראל את התורה בבחינת קמח בלי בירור הלכה, כדי שהם יפלפלו בתורה עד שיזכו לברר את ההלכה לאמיתה של תורה.

אברהם צוה לשרה להכין שתי לחם מקמח ומסולת

עתה הבה נראה מה היתה ההכרעה של אברהם, בוויכוח שהיה לו עם שרה להכין קמח או סולת, הנה מקרא מלא דיבר הכתוב (בראשית יח ו): "וימחר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סולת לושי ועשי עוגות". ולכאורה יפלא הלא לפי המבואר בגמרא היה וויכוח בין אברהם ושרה, שרה אמרה "קמח" ואילו אברהם אמר "סולת", אם כן איך אמר לה אברהם להכין "קמח סולת", שלפי פירוש הגמרא הם תרתי דסתרי.

ונראה ליישב ענין זה על פי דרכו של ה"חתם סופר" הנ"ל, כי אחרי שהתווכחו ביניהם אברהם ושרה, אם לעשות קמח כדברי שרה או לעשות סולת כדברי אברהם, נתקיים בהם מה שאמרו חכמינו ז"ל (קידושין ל:): "אפילו האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקים בתורה בשער אחד, נעשים אויבים זה את זה, ואינם זוים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה, שנאמר (במדבר כא יד) את והב בסופה, אל תקרי בסופה אלא בסופה".

לכן הכריע אברהם לעשות כדברי שניהם בבחינת (עירובין יג:): "אלו ואלו דברי אלקים חיים", וצוה לשרה אמנו להכין לאורחים המלאכים שני סוגי לחם, לחם אחד אפוי מקמח כשיטת שרה לרמז שצריך לעמול תחילה בתורה בבחינת "קמח", ולחם השני אפוי מסולת כשיטת אברהם, לרמז שבזכות העמל בתורה יזכו ללבן שמעתתא אליבא דהלכתא בבחינת "סולת" נקיה.

ששינו בגמרא (נדרים לח.) שהקב"ה נתן את כח הפלפול שבתורה רק למשה ולרעו, אלא שמשה נהג טובת עין ונתנו לישראל: "ועליו הכתוב אומר (משלי כב ט) טוב עין הוא יבורך". ומבאר ה"חתם סופר" הענין בלשון קדשו:

"ידוע כי הכנסת אורחים של אברהם אבינו ע"ה היתה בשני דברים, אחד באכילה גופנית ועליה יתפרש קמח סולת כפשוטו, והשנייה דבר ה' זו הלכה, שלימד דעת את אורחיו. והנה מצינו (נדרים לח.) שהקב"ה לא מסר פלפול התורה אלא למשה רבינו ע"ה, והוא נהג בה טובת עין ומסרה לישראל.

והנה רצה הקב"ה שימסור לישראל הלכה ברורה, מנופה בשלוש עשרה נפה כמות שהיא, מבלי שיצטרך לפלפל עד שיבוא אל האמת, מילפוטא פלונית או מהיקש פלוני, אמנם משה רבינו ע"ה רצה לזכות את ישראל גם במצוה ההיא כי רבה היא, ועל ידיה הולכים ממדרגה למדרגה ולא יעמוד במקום אחד".

שרה אמרה "קמח" פלפול אברהם אמר "סולת" הלכה ברורה

בדרך זו ממשיך ה"חתם סופר" לבאר הוויכוח שהיה בין אברהם אבינו לשרה אמנו בהכנת הלחם מקמח או מסולת:

"אמנם מצד אחד נראה יותר טובה במה שרצה ה', שלא ימסר להם הפלפול רק הלכה ברורה כמות שהיא, כדי שלא יתערב בה שקר ח"ו על ידי סברת אנושית. וזה בעצמה היה פלפולו של אברהם אבינו ע"ה עם שרה הגדולה נביאה יותר ממנו, הוא אמר לתת לפנייהם סולת מנופה, הסברא המחודשת ממנו [כלומר מסקנת הלכה] מבלי שילמדם אופן העיון, ואיך ידעו לחדש לבנות ולסתור על מנת לבנות.

אמנם היא אמרה קמח ינתן לפנייהם, וילמדם להוציא ממנו סולת נקיה. וזה נראה ח"ו כצרת עין מאמנו שרה, שלא להודיעם מיד הסברה נכונה, אמנם הפסוק מפארה על זה ואמר (משלי לא כז) צופיה הליכות ביתה, שהיתה צופה ומביט טוב יותר ללמוד להם הליכות, להלך ממדרגה למדרגה, ולחם עצלות לא תאכל, כי זהו לחם עצלות לומר ההלכה כמות שהיא בלי בירור כלל, הגם שהיא ברורה מכל מקום עצלות היא".

נמצינו למדים מדבריו הקדושים, כי אותו וויכוח כביכול שהיה בין הקב"ה למשה רבינו במתן תורה, היה כבר בין אברהם אבינו לשרה אמנו, אברהם הלך בשיטת הקב"ה שיותר טוב ללמד את ישראל הלכה ברורה בבחינת סולת נקיה, ואילו שרה הלכה בשיטת משה רבינו,

לבנון", כלומר הריח של פלפול התורה אשר ממנו נעשה אור מקיף בבחינה שמלה לנשמה, הנה הוא "כריח לבנון" – כריח בית המקדש המלבין עוונותיהם של ישראל.

הנה כי כן זכינו להבין מה שהכריע משה רבינו, למסור את כוח הפלפול שנתן לו הקב"ה לישראל, כדי שיצטרכו לעמול בתורה לברר את ההלכות לאמיתה של תורה, ולא חשש שמא יטעו בסברות שאינן אמיתיות, כי מאחר שהתכלית היא כדי לבוא לחקר האמת הרי נעשה מהם אור מקיף לנשמה, והעמל והיגיעה מכפרים על עוונותיהם של ישראל.

ההר כגיגית הוא בבחינת אור מקיף

ועתה בא וראה כי על פי דברי ה"חתם סופר" יאירו עינינו להבין מעט מזעיר, מה שבחר הקב"ה לכפות על ישראל את ההר כגיגית כדי שיקבלו ישראל תורה שבעל פה, על פי מה שכתב המקובל האלקי הרמ"ע מפאנו זצ"ל בספר "יונת אלם" (פרק ח), כי מה שכפה הקב"ה על ישראל את ההר כגיגית, הוא בבחינת אור מקיף על כל ישראל, ובלשון קדשו: "דוגמא רבתי לסוד המקיף הזה עשה לנו האל יתברך בהר סיני, כי שם כפה עלינו הר כגיגית".

והנה כבר למדנו מדברי המדרש תנחומא, כי מתחילה לא רצו ישראל לקבל את התורה שבעל פה, משום שצריך לעמול בה הרבה עמל ויגיעה, ולפי דברי ה"חתם סופר" יש להוסיף, כי הם חששו שיצטרכו לומר הרבה סברות אנושיות שאינן לאמיתה של תורה עד שגיעו לחקר האמת, ויותר נוח היה להם לקבל הלכה ברורה שהיא בבחינת סולת נקיה, שעל ידי זה נעשית התורה אור פנימי ומתחברת עם נשמותיהם.

לכן נתחכם הקב"ה לכפות עליהם את ההר כגיגית שהוא בבחינת אור מקיף, כדי לרמז להם בכך שעל ידי העמל והיגיעה בתורה שבעל פה, אפילו בתחילת דרכם כשיאמרו סברות שעדיין אינן לאמיתה של תורה, נעשה מהם אור מקיף בבחינת חלוקא דרבנן, כי רק כך הם יכולים להגיע לחקר האמת בבחינת: "יגעתי ומצאתי תאמן".

משה מסר כח הפלפול לישראל כשהוסיף יום אחד מדעתו

חשבתי דרכי להרחיב הביאור בזה, על פי מה שיש לחקור במה ששינו בגמרא הנ"ל שהקב"ה מסר כח הפלפול למשה רבינו, אלא שהוא נהג בו טובת עין ומסרו לישראל. וצריך

אברהם אבינו הכריע להכין "קמח סולת" בבחינת "שתי הלחם", כי בזכות העמל בתורה יזכו להגיע לחקר האמת

חתם סופר: מהעסק בפלפול שאינו לאמיתה של תורה, נעשה אור מקיף על הנשמה בבחינת חלוקא דרבנן

רמ"ע מפאנו: "דוגמא רבתי לסוד המקיף הזה עשה לנו האל יתברך בהר סיני, כי שם כפה עלינו הר כגיגית"

הקב"ה כפה על ישראל הר כגיגית בבחינת אור מקיף, לרמז שאפילו מפלפול שעדיין איננו אמת נעשה אור מקיף

מפלפול התורה שאינו אמת נעשה אור מקיף לנשמה

ועתה בא וראה מה שמצינו בענין זה ב"דרשות חתם סופר" (חלק ב דף תג טור ב ד"ה מהרי" דברים נפלאים ונוראים, כי מפלפול שאינו לאמיתה של תורה נעשה לבוש של אור מקיף לנשמה, והנה מעט מהדברים בלשון קדשו בתוספת ביאור בסוגריים:

"וידוע מספר הזוהר שממנו [מפלפול שאינו לאמיתה של תורה] נעשה חלוקא דרבנן לעתיד לבוא. והענין כי מה שהוא רק על דרך פלפול ואינו אמיתה של תורה, אינו מתאחד ממש עם הנשמה [כאור התורה שהוא לאמיתה], רק על דרך אור מקיף בבחינת חלוקא דרבנן וכתנות אור. וידוע כי היגיעה רבה בפלפול דאורייתא מכפר עוונות ומסלק הפסולת יותר מן הקרבנות, ועל כן אמר על זה (שיר השירים ד יא) וריח שלמותיך היינו חלוקא הנ"ל, הוא כריח לבנון שהוא תואר לבית המקדש המלבין עוונותיהם של ישראל".

נמצינו למדים מדברי ה"חתם סופר" דברים נוראים, כי מלימוד שהוא לאמיתה של תורה נעשה אור שמתאחד ממש עם הנשמה בקשר אמיץ בל ימוט, אבל פלפול שאינו לאמיתה של תורה אינו מתקשר ממש עם הנשמה, אלא נעשה ממנו לבוש של אור מקיף בבחינת "חלוקא דרבנן" לנשמה, כי כמו שהלבוש מקיף את גוף האדם מבחוץ, כן פלפול התורה שאינו לאמיתה נעשה ממנו אור מקיף לנשמה.

ומוסיף ה"חתם סופר" עוד חידוש גדול בענין פלפול שאינו לאמיתה של תורה: "כי היגיעה רבה בפלפול דאורייתא מכפר עוונות ומסלק הפסולת יותר מן הקרבנות", ומפרש בזה מקרא שכתוב: "וריח שלמותיך כריח

ונראה לבאר הענין בזה בהקדם לבאר דברי נעים זמירות ישראל (תהלים פה יב): "אמת מארץ תצמח". ויש לומר הביאור בזה, כי כאשר אדם זורע זרע באדמה כדי להצמיח תבואות ופירות, הרי הוא צריך תחילה לחרוש את האדמה ולהרטיב אותה במים, ואחר כך צריך לסקל מן האדמה את כל הקוצים והחוחים, כי רק אז יעלה ויצמח כגן רטוב צמח טוב הראוי לאכילה.

כן אי אפשר לבשר ודם קרוץ מחומר להגיע לחקר האמת, רק על ידי שמתייגע תחילה לחקור ולשקול כל צדדי הסברות לכאן ולכאן, ובהמשך הדרך יטעה כמה פעמים בסברות שאינן נכונות, עד שיאיר הקב"ה את עיניו לראות את נקודת האמת, כמו שדרשו בגמרא (גיטין מג.) על הכתוב (ישעיה ג ו): "והמכשלה הזאת תחת ידיך - אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן".

וזהו פירוש הכתוב: "אמת מארץ תצמח" - האמת מתגלה רק בבחינת הצמיחה מן הארץ, על ידי בירור וסילוק כל הקוצים שהם הסברות שאינן אמיתיות. נמצא לפי זה כי כל הסברות שאדם מעלה בדרכו להגיע לנקודת האמת, למרות שחלקן אינן סברות אמיתיות, הנה מאחר שאי אפשר להגיע לחקר האמת בלעדיהן, הרי הן חלק בלתי נפרד מן האמת.

מעתה הרווחנו להבין את הכרעת משה רבינו למסור כוח הפלפול לישראל, כדי שהם יבררו בעמלה של תורה את ההלכה לאמיתה של תורה, כי הן אמת שעל ידי זה יוכלו לטעות בסברות שקריות, אולם מאחר שאי אפשר להגיע לחקר האמת בלעדיהן הרי הכל נחשב כחטיבה אחת של אמת. וזהו ששינו בגמרא (מגילה ו): "אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי אל תאמן, יגעתי ומצאתי תאמן".

אמר להם הקב"ה, אי אתם מתביישין הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו."

לפי האמור הביאור בזה, כי כאשר ראו המלאכים שהקב"ה נתן את כוח הפלפול של תורה רק למשה, הבינו מזה כי הקב"ה רוצה שיעסקו בתורה בהלכות ברורות בלי שום ספיקות ופלפולים, לכן באו בטענה שראוי לתת להם את התורה, מאחר שהם מסוגלים להבין את התורה בצורה יותר עמוקה וברורה מבני אדם.

לכן כאשר ראו המלאכים מה שעשה משה רבינו, שנהג טובת עין למסור לישראל את כוח הפלפול על ידי שהוסיף להם יום אחד מדעתו, כדי שיעמלו בתורה בכוחות עצמם עד שיגיעו לחקר האמת, ביקשו לפגוע בו כי חשבו בטעות ששינה מרצון ה' שיעסקו בתורה רק בהלכות ברורות. לכן נתחכם הקב"ה כביכול לצייר קלסתר פניו של משה דומה לאברהם, כדי להודיע להם בכך כי משה רבינו לא שינה ח"ו מרצון ה', אלא אדרבה זכה לכוון דעתו לדעת המקום.

וזהו שאמר הקב"ה למלאכים: **"אי אתם מתביישין הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו"**. כלומר הלא באותה שעה שביקרתי אצל אברהם ביום השלישי למילתו, שלחתי אתכם לאכול אצלו כהכרעת אברהם שני סוגי לחם של **"קמח וסולת"**, ומזה השגתם כמה נחת רוח יש להקב"ה מלימוד התורה בשתי בחינות אלו, כי אי אפשר להגיע לחקר האמת בבחינת **"לחם סולת"**, כי אם על ידי שעמלים תחילה בפלפול של תורה בבחינת **"לחם קמח"**.

הנה כי כן איך אתם לא מתביישים לבקש את התורה, הלא אין בידכם הכוח לברר הלכות שאינן ברורות כל צרכן, כמו שכתוב (זכריה ג ז): **"ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה"**. ופירש בשל"ה הקדוש (מסכת חולין נר מצוה אות ז בהג"ה): **"מהלכים הן בני אדם שאינם נולדים בשלימות, רק צריך להיות מהלך משלימות לשלימות, והמלאכים נקראים עומדים, שמתחילת יצירתן הם בשלימות האחרון עומדים במעמדם"**.

ומאחר שהם עומדים תמיד במדרגה אחת בלי יכולת לעלות, נמצא שכל מה שאינם מסוגלים להבין ביצירתם שוב אינם יכולים להבין גם בעמלם, אך לעומת זה אצל ישראל מקרא מלא דיבר הכתוב (תהלים יט ח): **"תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה מחכימת פתי"**, לכן דוקא להם נאה ויאה לקבל את התורה ולעמול בה עד שיגיעו לחקר האמת לאמיתה של תורה.

התוספות כי ההיקש הוא חלק מפלפול התורה שמסר הקב"ה רק למשה רבינו. נמצא לפי זה כי אם לא היה משה מוסר את כוח הפלפול לישראל, כי אז היה מקיים כלפי ישראל מצות הקב"ה פשוטה כמשמעה: **"וקדשתם היום ומחר"**, כדי שתיתן התורה ביום השלישי לפרישה.

אולם מאחר שנהג משה רבינו טובת עין למסור כוח הפלפול לישראל, לכן דרש את ההיקש גם כלפי ישראל להוסיף יום אחד מדעתו. נמצא לפי זה כי על ידי שהוסיף משה יום אחד לתת התורה לישראל מחמת ההיקש של היום כמחר, הנה בכך נהג טובת עין למסור לכל ישראל את כוח הפלפול, כי לולי זה לא היה מוסיף יום אחד מדעתו.

מעתה יומתק להבין מעשה הקב"ה, שראה שלא הקדימו ישראל נעשה לנשמע רק על תורה שבכתב ולא על תורה שבעל פה, לכן דוקא ביום מתן תורה אחרי שהוסיף משה יום אחד מדעתו, משום שמסר לישראל את כוח הפלפול בתורה שבעל פה, כפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, לכפות עליהם לקבל את התורה שבעל פה שמסר להם משה רבינו בטוב עינו, אשר כפי המבואר ענין כפיית ההר כגיגית הוא רמז על אור מקיף, שמלביש הקב"ה לישראל גם מהפלפול שעדיין איננו לאמיתה של תורה.

מעתה יומתק להבין מה שצונו הקב"ה להביא שתי הלחם בחג השבועות, זכר לשתי הלחם שהכינו אברהם ושרה למלאכים שהתארחו אצלו, כמו שכתוב: **"וימחר אברהם האהלה אל שרה ויאמרו מהרי שלש סאים קמח סולת לושי ועשי עוגות"**, כדי ללמדנו כי זהו רצונו יתברך שיעסקו ישראל בתורה בשתי בחינות קמח וסולת, כי אי אפשר להגיע לחקר האמת רק על ידי העמל בתורה בבחינת קמח.

ונראה לבאר בזה מה שצוה הקב"ה להכין את שתי הלחם בחג השבועות מסולת נקיה, ולא צוה להכין אחד מקמח ואחד מסולת, כי ביקש הקב"ה ללמדנו בזה שאפילו הלימוד התורה שהוא עדיין בבחינת קמח שאינו מבורר, עם כל זאת מאחר שאי אפשר להגיע לחקר האמת כי אם על ידי הפלפול בכל צדדי הספק, לכן יש לו שכר גם על אותו חלק התורה של **"קמח"** כאילו היה **"סולת"** נקיה.

מלאכי השרת בקשו לפגוע במשה שמסר לפלפול לישראל

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מאמר המדרש כשעלה משה למרום לקבל את התורה: **"באותה שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, עשה בו הקב"ה קלסטירין של פניו של משה דומה לאברהם,**

ביאור איפה מצינו רמז בכל התורה כי משה רבינו נהג טובת עין למסור כוח הפלפול לישראל.

ונראה לפתור חקירה זו על פי מה ששינוי בגמרא (שבת פז): **"שלשה דברים עשה משה מדעתו"**, ואחד מהם הוא שהוסיף יום אחד מדעתו, שיקיימו ישראל עוד יום של קדושה ופרישה לפני שיקבלו את התורה.

ומבאר ה"כתב סופר" הענין בזה, כי מאחר שמסר הקב"ה את כוח הפלפול רק למשה רבינו ולא לישראל, לכן היה מספיק לישראל שיתקדשו שני ימים, כדי שיוכלו להשיג כבר ביום השלישי את הלכות הברורות בתורה. אולם משה רבינו מצד עצמו היה צריך לעוד יום אחד של קדושה, כדי להיות מוכן לקבל גם כוח הפלפול שבתורה שלא ניתן לישראל. לפי זה אומר ה"כתב סופר" בלשון קדשו:

"ומעתה יובן הדבר לאשורו, כי הקב"ה צוה למשה להפריש שני ימים, ולא היה צריך יותר לפי השגתם אשר רצה ה' בה, אבל משה שנהג טובת עין ומסר להם פלפול התורה, היו צריכים יותר יום אחד, ושוב הסכים הקב"ה על ידו, והוסיף משה יום אחד מדעתו, שמדעתו מסר פלפול התורה והוסיף מדיליה עוד יום אחד, כן נראה לי נכון".

נמצינו למדים מדבריו הקדושים, כי במה שהוסיף משה יום אחד מדעתו לכל ישראל, גילה בדעתו כך שהוא נוהג טובת עין ומוסר את כוח הפלפול לכל ישראל, לכן גם הם צריכים להוסיף עוד יום אחד, כדי להיות מוכנים ומזומנים לקבל את כוח הפלפול של התורה.

עצם ההוספה של יום אחד היה בכח פלפול התורה

רחש לבי דבר טוב להוסיף תבלין לדברי ה"כתב סופר", על פי מה שמפרש בגמרא (שם) הטעם שהוסיף משה יום אחד מדעתו, כי הקב"ה אמר למשה ביום רביעי בשבת (שמות יט ז): **"ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם, והיו נכונים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני"**. אלא שהוסיף משה יום אחד מדעתו, כי דרוש דרש משה היקש בדברי הקב"ה: **"וקדשתם היום ומחר"**, מה מחר לילה עמו אף היום לילה עמו, והרי ביום הזה כבר עבר הלילה, על כרחך שצריך שני ימים מלבד היום הזה, והסכים הקב"ה עמו לתת התורה לישראל רק ביום הרביעי.

והקשו התוספות (ד"ה היום) איך אמרו שהוסיף יום אחד **"מדעתו"**, הלא היקש היא אחת מדרשות התורה. ונראה ליישב קושיית